

Vychovatelské Listy.

Hlas učitelů katolicky smýšlejících.

•Především pak společnou mezi sebou lásku mějme.•

I. Petr 4, 8.

Nezdravé směry.

✚ Německu mohutní hnutí opravné, jehož cílem jest pozměnění soustavu vyučovatelskou — o vychovatelské činnosti se nyní málo uvažuje — tak, aby škola zbavena jsouc přítěže věcí pro život méně cenných, mohla plnou silou pracovati směrem praktickým. Obrodné hnutí chce ze školy vymýtiti všeliké ty tretky a cetky parádní, jimiž maří se leda čas a uspořádati všechnu školskou četbu tak, aby hlavním vodítkem a cílem vyučovatelsství byla účelnost praktická. Z čeho v životě pozdějším žák nemůže těžit, čeho nemůže v povolání životním s prospěchem použít, upotřebit, to má dle přání opravářů býti vypuštěno z osnov učebných a zařaděny věci, bez nichž těžko lze se obejít v pozdějších dobách.

Že toto hnutí — jak u nás vždy bývá — převaží se k nám a bude míti vliv na rozvoj školství českého, jest více než pravdě podobno. A my toho želet nebudeme. Neboť uznáváme nutnost zásadní změny soustavy školské po stránce věcné a jsme přesvědčeni, že si změnu časem vynutí naše doba i přes odpor těch, jimž nyní všeobecně uplatněná soustava vyučovatelská jest netykavkou a vzorem bezvadné dokonalosti.

V tomto směru jsme také opraváři, pokrokáři. — Chceme rozhodně pokrok v učbě takový, aby škola plně vyhovovala ne tak tužbám a snům skupin zájmových na základech živého svobodářství zbudovaných, nýbrž aby vyhovovala v první řadě lidu českému v celku a sloužila jeho potřebám ve všech směrech. Žádáme si proto zdokonalení soustavy vyučovatelské tak, aby škola nebyla břemenem, z něhož český lid váží blahobyť v životě vezdejší a bohatství pro život posmrtný.

Má-li však pokrok býti možný, dosažitelný, třeba v první řadě učitelstvo přispůsobit požadavkům svrchu naznačeným. A tu, po mém soudě, spíše odchylujeme se od pokroku a zabíháme na cesty, kteréž nevedou k cíli. O pokroku mluví kde kdo, ale málo těch, jimž nejde o záludné choutky strannické, nýbrž o prospěch těch, jimž sloužiti má škola ve všem.

Z toho plyne ono jednostranné, školství přímo zhoubné pokrokářství plané, kteréž budí v nás ješitné sobectví stavovské a odvrací učitelstvo od klidného nazírání na život z povýšeného stanoviště i ideální obětivosti jednotlivce neb jednotlivců v zájmu a ve prospěch celku.

O tom snad sporu není mezi námi, že škola má býti zařízena, vedena a všechno v ní uspořádáno tak, aby vyhovovala potřebám a požadavkům lidu. Škola není pro nás učitele, nýbrž pro lid. A my učitelé musíme býti uzpůsobeni, uschopněni, bychom těmto požadavkům vyhověti

mohli a dovedli. Kterak však vyhovíme, kterak zařídíme vyučování podle potřeb lidu, když se nám nedostává potřebných k tomu vědomostí a zručností, vzdělání a zkušenosti?

V bujných mladých hlavách v omamujícím velkoměstském ovzduší vyrostlých aneb tam vyspělých vznikla myšlenka: potřebujeme vyššího vzdělání. Pěkná, chvály hodná snaha po důkladné přípravě k úřadu učitelskému zajisté vytryskla z poznání, že nedostačuje vzdělání, jaké si přinášíme ze škol do života, že nejsme obrnění vědomostmi dostatečnými, že třeba prohloubení našeho vědění a rozmnožení duševního fondu těch, jimž národ svěruje výchov pokolení příštích, budoucnost. — Proto souhlasíme plně, aby dorostu učitelskému pokud možno, dáno bylo vzdělání nejdůkladnější, ale nikoliv jednostranné, nýbrž všeobecné, účelné, poměrům a potřebám doby vyhovující.

A tu jsme se octli u věci nad míru choulostivé: jaké to vyšší vzdělání naše má býti. Pánové odchovaní velkoměstským ovzduším bez rozvahy tvrdí a žádají pro učitele akademické vzdělání. Nuže, dejme tomu, že se jim vyhoví a každý učitel nabude toho akademického vzdělání, t. j. bude poslouchat přednášky universitních profesorů — ale kterých? Stačilo by vědění z fakulty filosofické? Anebo snad by měl poslouchat něco z té a něco z oné fakulty? A kdyby pro nás zřídila snad fakultu novou, paedagogickou: což by prospěla všechna ta universitní učenost učitelů venkovskému — a do Prahy neb Brna všichni se nedostaneme — když by nevěděl si rady v těch věcech, bez nichž venkovan se neobejde? — Působení učitele zajisté není omezeno jenom na školu. Nám učitelům nestačí, abychom se vyznali v umění vyučovatelském a vychovatelském. Po učiteli se žádá, aby lidu byl rádcem spolehlivým ve všech záležitostech. — Dokonalý učitel venkovan bez důkladné znalosti všech odvětví hospodářských, samosprávních, spolkových, záloženských, zdravotnických, politických, literárních, národohospodářských, uměleckých a mnohých jiných jest nemyslitelný. Co vykoná pro lid učitel, který by snad znal všechny soustavy filosofické a pronikal taje metafysické, kdyby neuměl rolníku poradit: jaký strom se hodí do jeho sadu, která plodina odpovídá potřebám tržním nejlépe, kde má si zakoupit vhodné stroje a nářadí, jak má zařídit zahradu, sad atd., aby ze všeho měl prospěch a zisk.

Zdaž vyškolený sadař, včelař, zelinář, znatel chorob a neduhů lidských i zvířecích, spolehlivý rádce ve věcech samosprávních, právních a zdravotních neprospěje lidu více, než učitel akademicky vzdělaný, kterýž o všem tom nemá ani tušení. Snadněji se prostuduje učený spis o záhadách filosofických než jediný venkovan získá pro skutečný pokrok hospodářský příkladem, bez něhož nelze úspěchů trvalých docílit.

Nežádáme, aby učitel nic jiného nevěděl než jak vypěstiti možno bezvadný strom ovocný, jak brukev a petržel se sází, včelky množí, červenka se léčí a hasiči cvičí, ale také rozhodně trváme na tom, že sebe vyšší učenost bez vědomostí v životě pospolitém nezbytných učitelů ani vážnosti ani vlivu ani přízně nezíská a působení jeho neusnadní.

Vytýkáme starší generaci, že považovala trochu generalbasu a špetku toho štěpařství, včelařství a písařství za vrchol dokonalosti. — A což my jsme nyní méně jednostranní? Nedomníváme se, že trochu té vědecké theorie mnohdy ani rádně nezažité je vrcholem dokonalosti a vzdělanosti?

Je nepopíratelno, že v učitelstvu mladším povážlivě sílí a mohutní nezdravé směry, že se z patra pohlíží na vědomosti a zručnosti v životě všedním nenahraditelné a cíl našeho poslání hledí v řešení filosofických a společenských, politických a vědeckých záhad, na které ani um ani síly

naše nestačí, čímž vnáší se mezi nás jakás chorobná nespokojenost se vším, rozháranost duševní, jakýsi nihilismus mlhavý, rozvrat a pessimismus bolavý.

Chorobné ty směry ne v úmyslu šlechtném stále kynou k těm tam na hoře a ukazují nám vábivé pozlátko domnělé blaženosti, jež zdánlivě sídlí v říši vědy, ale štítí se ukázati také k těm pod námi, kdež prý bída, trud a hnus je vševládnoucí. — Učí nás chorobné touze po nedostížném a odvykají blaživé skromnosti, jež nalézá zdroj radostného uspokojení v krásách přírody velebné a klidu zátiší rodinného.

Vyšlo již z mody hledati štěstí v sobě v blaživém vědomí věrně vykonané povinnosti a křesťanské obětavosti. Vyšlo z mody hledati zdroj radostí v zpěvánkách lidu, ve zvycích jeho starodávných, osvěžiti tělo i ducha zdařilým výkonem štěpařským, včelařským. Vyšlo z mody hledati hrdosť stavovskou v tom, že dovedeme každému poraditi, ve všem poučiti radu hledající, býti rádcem, vůdcem, těžitelem, učitelem lidu. Pokolení po nás v řady nastupující sní jen o vědeckém nátěru, kterýž v obvyklém nyní všeobecně životě hospodském dodává mladíku jakéhos lesku alespoň v očích — nedouků.

Materialismus dere se oknem i dveřmi v život duševní a plodí směry chorobné, jimž dává se lesklé jméno: pokrokovost, ale to, co se tím míní, není vlastně než chorobná jednostrannost, v níž vědecký nádech má zastříti liché vědění právě v těch oborech, v nichž učitel venkovan mistrem býti musí, chce-li mezi rovnými býti prvním.

Zdaž není zdravým pokrokářstvím, když potírajíce tyto výstřelky stavovského šovinismu žádáme, aby udušeny byly nezdravé směry a dorost náš učitelský zase více si všímal a pěstoval zručnosti a vědomosti, jež uschopňují nás býti nejen učiteli mládeže, ale i učiteli lidu.

Chceme-li, aby škola učila pro život, aby šířila vědomosti a zručnosti prospěšné, pak sami v první řadě musíme býti v nich vyškoleni na mistry mistrovaté.

A tož, příteli milý, nezazli, když radíme: Vzdělávej se v naukách všech, bystří rozum, ušlechťuj srdce, ale v první řadě vyzbroj se těmi vědomostmi a zručnosti, jakých žádá pro nás úřad učitele národního. Uč se všemu, ale v první řadě potřebnému, abys při všem tom domněle vědeckém vzdělání v pozdějším věku nebyls zahanben třebaš venkovským výrostkem.

Nehodí se všechno pro celek, co snad jednotlivci prospěšno jest. Nedejme se tedy zlákat nezdravými směry, jež v záludném pablesku vědeckosti zdánlivě hledají spásu a všinejme si také požadavku okolí, v němž žijeme, požadavků lidu a těm přispůsobme studia svá i přípravu za let mladosti, abychom v pozdějším věku trpce neželeli poblouznění, jimž na jisto jest směr převládající nyní mezi námi a domněnka, že k učitelskému úřadu jedinou důstojnou a účelnou průpravou jest studium akademické.

J. M. Kadlčák.

Jednota v pobožnostech.

(Z učitelských kruhů.)

§ Slovem jednota myslím totiž sjednocenost v mysli, srdci, ve slovech i skutcích a u veškerém životě. »V jednotě síla«, přísloví praví a pravdivost jeho mnohokrát se již osvědčila. Mají-li býti národové silní, musí býti

sjednocení nejen u víře, ale i v jazyku, jak mluveném tak také i spisovném. — Čím více se mluva tříští, tím spíše bude nepřítelem jazyk náš zdolán a udupán. Národ slovanský zachová svou sílu ve sjednocenosti politické, ve svém smýšlení, zachová svou sílu ve sjednocených snahách národohospodářských, půjdou-li za jedním cílem zvelebiti polní a domácí hospodářství, průmysl a obchod.

Tuto sjednocenost měli asi na mysli naši velepastýřové, když zavedli v diecesích svých stejné kancionály se stejnými písněmi v městech i na venkově. Ale daleko lepší bylo by, aby lid moravský ani v této věci se nedělil.

Viděli jsme to na pouti římské. Každý měl jiný kancionál a když byly dány poutníkům zpěvníky, byl nápěv krásného chorálu sv. Václavského zcela jiný než jak se zpívá v arcidiecesi olomoucké. — Za to píseň »Ejhle, oltář Hospodinův«, nebo »Tisíkrát pozdravujeme tebe«, aneb »Bože, cos ráčil«, poněvadž jsou všemu lidu moravskému společné, zpívaly se hlučně, vesele a zbožně, jako by z jedněch úst, z jednoho srdce vycházely.

Bylo by to s velkou výhodou, kdyby pro celou Moravu byly vydány kancionály stejné, jež by obsahovaly písně se stejným nápěvem a se stejným textem. Vždyť jsou písně, které mají sice v kancionále arcidiecese olomoucké i diecesi brněnské stejnou melodii (nápěv), ale nestejný text. Na př.: Píseň před kázáním: V olom. k. »Otče milý Pane náš« — v brněnském: »Otče náš milý Pane«. Vzhledem k tomu, že dle brněnského kancionálu přichází slabika l ý ve slově milý na notu značně vyšší, jest to na újmu českého přízvuků. Nestejnost textu této písně při stejném nápěvu, ba značná odchylka obou jest velmi nápadná.

V adventní písni mešní, ač jest nápěv stejný a začátek textu též. Na př.: Vyros nebe Spasitele, vypuč nám ho země klín — potud oba kancionály stejně a nyní v olomouckém: hídnych otců hlasy vřelé, v brněnském: lkali otci z duše vřelé atd. Proč ty odchylky? Nebo píseň k požeňování: »Skrytý Bože« ve třech verších zní téměř stejně v nápěvu i textu, jen prostřední verš má olom. k. takto: Díky tobě, Kriste dobrotivý, jehož tělo přesvaté nás živí. Brněnský takto: Dík buď tobě Kriste dobrotivý, jenž nás živíš tělem svým a krví . . .

Stane-li se, že občané, Moravané, přesídlí z jedné diecese do druhé, nemohou kancionálů, jichž užívala rodina v diecesi jedné, užívat ve druhé, a při větším počtu členů v takové rodině není možno, aby si hned kancionály pořídili nové a nalaďuje to věřící dosti nepříjemně, nemohou-li v kostele zpívat, jak se ani jinak mysliti nedá při zpěvnosti lidu Moravského.

Velmi stará a všeobecně oblíbená píseň mešní: »Pozdvihni se duše z prachu«, ani ta neshoduje se v textu, ač nápěvy před i po pozdvihování jsou stejné. Tak na př. v prvním verši olom. k. » . . . s bázní, ale bez strachu«, v brněnském: » . . . s bázní a však beze . . .« v olomouckém: »vejdí v onen věčný clirám«, v brněnském: »vstup tam v onen . . .« Při těch nepatrných rozdílech není věru daleko do usjednocenosti textu a bylo by to jen na prospěch lidu a jeho zbožnosti, aby při budoucím vydání byly kancionály souhlasné v obou diecesích.

Novější písně mešní začínající v olom. kancionálu slovy: V posvátné hrůze klekáme — v brněnském: Před obrazem tvým klečíme, mají sice stejné nápěvy před i po pozdvihování a nehledě k různosti textu, shledáváme v brněnském kancionálu hned v začátku tak nepřírozený chod textu s notami, že to i méně cvičené ucho uráží. Neboť připadá-li slabika ř e m (ve slově oltářem) na vázané noty, jimž hlas se zdvihá, zdá se, jako by

na tu slabiku padal přízvuk, což se přičítá nejen pravidlům zpěvným, nýbrž i pravidlům mluvy.

Také v nápěvech shledáváme odchylky, které mohou vésti ke zmatkům. V písni »Na své tváře padáme« máme zrovna toho příklad. Rozváděti tyto odchylky nemohu, ježto nelze uváděti not, ale kdo notám rozumí a zajímá se o věc, jistě vezme obojí k ruce, aby se přesvědčil, že mám pravdu. Že ke zmatkům to vede, dá mi každý za pravdu, vzpomenu-li jen poutních míst, jako jest Hostýn a Velehrad, kde schází se mnoho lidu z obou diecesí a kde zpěv mnohdy velmi špatně se poslouchá, poněvadž každý mele »svou«. Mnohdy bývá kancionál jedinou modlitební knihou mnohého člověka. Nenajde-li v ní píseň, jíž by mohl velebiti Boha, píseň, která stejně ze všech hrdel jedním nápěvem a jedním textem vyznívá, jest mrzutým na jiné i na sebe, na knihu, kterou zavírá a oddává se tiché modlitbě, která není vroucí dotud, dokud neuklidní se nitro jeho a dokud ostatní zpívají písně, které on se účastniti nemohl. Proto přemnozí říkají: Já se nejlépe pomodlím, když v kostele nikoho není. Jsem jist, že by se všichni mohli pohromadě zbožně povznášeti k Bohu, kdyby všechno bylo stejné v našich kancionálech.

Zrovna takové, ne-li větší odchylky jsou v modlitbách. Zde dovolím si uvést více příkladů, aby kruhy povoláné a takové, které zajímají musí toto thema, přesvědčiti se mohli, nejen že pravdu píší, ale že skutečně jest to na újmu věci samé. Tak v modlitbě Páně zní poslední věta: ale zbav nás od zlého. V kanc. olomouckém »o d e zlého.« Namítne mi někdo, že na takové maličkosti nezáleží, já však pravím, že záleží. Neboť smí-li někdo jedno písmenko či hlásku vypustiti nebo přidati k modlitbě Páně, pak nebude asi chyba o mnoho větší, vypustí-li nebo přidá-li dvě hlásky. — A modlitba Páně má zůstati jednotnou a nedotknutelnou. To bylo dokázáno již před několika lety, když kterýsi gramatikář přišel na ten moudrý nápad, že je v modlitbě Páně mluvnická chyba a že se nemá modliti »našim vinníkům«, nýbrž s v ý m vinníkům. Proto zcela správně ohradila se církevní vrchnost proti takovým opravám.

Než v pozdravení andělském shledáváme těch odchylek více a to zvláště ve slovích: Pán s tebou. Někteří modlí se Pán Bůh s tebou, jiní Pán jest s tebou a jinak. Rovněž různá jsou slova lidu v tomto: požehnaná's ty mezi ženami, někdy slyšíme: požehnaná jsi ty mezi ženami. — Zde musí býti sněhodatná slova katechismu: Požehnaná ty mezi ženami, ač to také zní nelibozvučně a svádí to spíše ke správnějšímu: Požehnaná tys mezi ženami.

»Svatá Maria« bývá od lidu velmi překrucováno a jest přísně na to dbáti, již ve škole, aby děti nepřekrucovaly a učily se správné modlitbě z katechismu. Tak na př. slyším zpívati »Anděl Páně« a po Zdrávasu tato slova: Svatá Panno, Mario, matko Boží Nebo modlí-li se lid Otčenášky za zemřelé, přidávají: Svatá Maria, matko Boží, pros za ně za nás hříšné. Prosíme-li Pannu Marii, aby prosila za nás, jistě jí také odporučíme naše záležitosti a modlitby za naše miláčky a není tudíž třeba, abychom přidávali slova: »za ně.« Slovy: Za nás h ř í š n é vyzníváme svou vlastní hříšnost a nesluší se ukazovati na hříšnost jiných.

Modlitba sv. růžence zní v každém kostele jinak. Znamení sv. kříže děje se při slovech: někde »ve jménu Otce« atd.; jinde »ve jménu Boha Otce« atd. Co jest potom správnější? Ve snešení apoštolském slycháme se modliti lid hned z počátku takto: Věřím v Pána Boha atd., kdežto katechismus učí: Věřím v Boha, Otce atd. — lid modlí se dále ». . . Syna Jeho jediného, Pána Bo h a našeho,« katechismus však učí ». . . Pána

našeho« — lid se modlí na mnoze zcela nesprávně ». . . trpěl muky pod Pontským Pilátem«, kdežto katechismus učí: ». . . trpěl pod Pontským Pilátem.« Nejen lid, ale i školní mládež nemůže navyknouti slovům katechismu: »odtud přijde soudit živých i mrtvých«, ale modlí se: »odtud přijde soudit bu de živé i mrtvé.«

V modlitbě lidu slyšíme: ». . . těla z mrtvých vzkříšení«, ačkoliv katechismus praví: »těla vzkříšení«. V některých větách odchyluje se i mnohá modlitební kniha. Tak na př. »Katol. missionářská knížka« od Fr. Haška z roku 1892 str. 7. má »odpuštění hříchův« místo »hříchův odpuštění«, jakž stojí v katechismu. Tutéž odchylku má kniha: »Duchovní boj« od Desolda z r. 1893 str. 237.

Také »Malý Kancionál« vydaný v arcidiecesi olomoucké z roku 1898 má »těla z mrtvých vzkříšení«, není tedy souhlasným s katechismem. Po snešení apoštolském slycháme v některých kostelích říkati: »Sláva Otci . . .«, jinde říká se hned »Otče náš«, ba ani v jednom kostele není v této věci sjednocení. Školní mládež, modlící se v měsíci říjnu sv. růženec, říká před každým Otčenášem a po něm »Sláva . . .«, předříkává-li kněz sám, říká »Sláva« jen před modlitbou Páně a po ní říká přímo »Zdravas«.

Jest-li správně modlí se kněz, neměl by se lid modliti jinak, obzvláště ne školní mládež. Po prvních třech Zdravasích modlíme se: V Tebe, Bože, věříme, v Tebe, Bože, doufáme, Tebe, Bože, nade všechno milujeme.

V Olomouckém kancionále malém i velkém jsou uvedeny ke každému růženci průpovědi jiné: K radostnému: 1. bys víru v nás upevni ráčil, 2. bys naději naši posilni ráčil, 3. bys lásku naši rozmnoži ráčil. K bolestnému: 1. bys rozum náš osvíti ráčil, 2. bys vůli naši posvěti ráčil, 3. bys paměť naši sliti ráčil. K slavnému: 1. abys myšlení naše říditi ráčil, 2. abys řeči naše pořádati ráčil, 3. abys skutky naše spravovati ráčil. — V kancionále Cyrillském pro Brněnskou diecesi vydaném není o těchto průpovědích řeči. Tam uvedeny jsou tak, jak nahoře, s tím rozdílem, že místo »Tebe«, praví se »v kterého věříme« atd. Také průpovědi Olomouckých kancionálů zůstaly zcela nepovšimnuty. »Římský missál« v českém překladu pro lid od Baudyšeho z r. 1891 uvádí k prvním třem Zdravasům pro všechny druhy růžence po jménu »Ježíš« tato slova: 1. Který víru naši rozmnoži račiž, 2. který naději naši posilni račiž, 3. který lásku naši rozníti račiž.

Ani katechismus, ani naše »Poutní kniha« neuvádí vůbec žádných podobných úvodních modliteb. Také slova vyznačující tajemství růžencová nejsou všude stejná, aniž se shodují se slovy lidu.

Tak na př. 2. tajemství radostného růžence zní v katechismu: Se kterým jsi Panno Alžbětu navštívila. Kancionál Cyrillský: **S** kterým atd. Kancionál Olomoucký: »kterého jsi Panno, v životě nosíc, Alžbětu navštívila.« Poutní kniha: »kterého jsi Panno, v životě nesouc« atd. Římský missál: »S kterým jsi Panno s v. Alžbětu navštívila.« U nás se lid obyčejně modlí: »Se kterým jsi Panno, s v. Alžbětu . . .« 3. tajemství též nezní stejně. V katechismu stojí: »kterého jsi Panno, v Betlémě porodila«, ostatní výše uvedené knihy vypouštějí z onoho tajemství slovo »v Betlémě«.

V růženci bolestném zní 1. tajemství v katechismu: »Který se pro nás krví potiti ráčil,« taktéž v Cyril. kancionále, řím. mis. a též v Poutní knize. Ale Olomoucký kancionál má tato slova: »Který se ráčil pro nás krvavým potem potiti.« — 2. tajemství v katechismu: »Který pro nás bičován býti ráčil, ale Olomoucký kancionál praví: »Který pro nás ráčil mrskán býti.«

V tom smyslu liší se i ostatní tajemství bolestného růžence ve jmenovaných knihách.

Opět nápadný jest rozdíl slov růžence slavného: Kdežto katechismus praví ve 4. a 5. tajemství: »který Tě, Panno, na nebe vzíti . . .«, »který Tě, Panno, na nebi korunovati ráčil.« Cyril. kancionál brněnský: »který Tebe na nebi vzíti . . .«, »který Tebe na nebi korunovati ráčil.« Kanc. Olomoucký: »který tě ráčil na nebe vzíti . . .«, »na nebi korunovati.« Řím. missál: »Který Tebe, Panno, na nebe vzíti ráčil« atd. V modlitební knize »Kristus a Panna . . .« všude se vynechává slovo »ráčil«. Na př. »který slavně z mrtvých vstal« atd.

Z ukázky této lze přece jasně poznati velikou tu nesrovnalost v modlitbě, která ze všech na předním místě měla by býti jednotná, aby vycházela jako z jedné úst, neboť jest to modlitba nejoblíbenější a nejvhodnější pro každý věk, každý stav a každou dobu. Jest všeobecným zvykem míti u sebe růženec. — Nezřídka slycháme, když se někdo vypravuje na delší, ba i na krátkou jen cestu říká: »Musím si vzíti růženec do kapsy, kdybych na cestě umřel neb umřela, aby se vědělo, že jsem křesťanem.« Růženec modlíme se i v noci, nemohouce usnouti. Růženec může se modliti také ten, kdo neumí číst. Stala se tedy modlitba svatého růžence tak všeobecnou, že na tom mnoho záleží, aby byla zcela souhlasná. Toho by se docílilo cvičením ve škole, v kostele, uvedením v souhlas ve všech modlitebních knihách a na růžencových cedulkách, které si vyměňují členové živého růžence.

Také modlitba »Zdrávas Královno«, kterou nezřídka uzavíráme modlitbu sv. růžence, není ve znění lidu a v modlitebních knihách stejná. Tak na př. slychám v jistém kostele, že lid se modlí »životě sladkosti«. V jiném kostele zase říkají po slovech »ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria. Amen.« V brněnských kostelích se věřící při těchto slovech bijí v prsa, čehož jinde neviděti. — V katechismu čteme slova: »vyhnání synové Evy«, v Olomouckém kancionále »vyhnání synové Evini.« V katechismu dále jsou slova: »k tobě vzdycháme lkajíce a plačíce«, kdežto »Průvodce duší náb.« od Mráčka, pak »Al. Gonz. aneb Modlitby od Krbce«, Cyril. kancionál diecese brněnské mají: »lkající a plačící.« Dále v katechismu: »I protož orodovnice naše«, Cyril. kanc.: »Protož orodovnice naše«. V Olomouckém kancionálu: »A protož orodovnice.« Lid modlívá se »a protož«.

Po litanii loretánské, která, mimochodem řečeno, jest též v různých modlitebních knihách v některých místech nesouhlasná, a daleko by mne vedlo rozváděti též tuto; tedy po litanii modlíváme se »pod ochranu Tvou . . .« I tato modlitba má nápadné variace jak v lidu, tak i v knihách modlitebních. Kdežto lid se modlí: »Nezamítej v potřebách proseb našich, ale ode všeho zlého . . .«, uvádí kancionál Olomoucký: »ode všeho nebezpečenství . . .« Katechismus má zcela jinou stilisaci: ». . . prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich, nýbrž ode všeho nebezpečenství.« Se slovy lidu shoduje se toliko Cyril. kancionál brněnský, jiné zde již vícekráté jmenované knihy mají brzy stilisaci katechismu, brzy zase takovou, jako kancionál olomoucký. V dalších řádcích čteme v katechismu: »vysvobod' nás vždycky, slavná a požehnaná Panno a paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše,« právě tak zní slova kancionálu olom., Poutní knihy a jiné. Ale »Kristus a Panna«, »Římský missál« atd., vůbec knihy vyšlé v Čechách, mají tato slova jinak: »vysvobod' nás vždycky ó slavná a požehnaná Panno Maria! . . .« Konec pak modlitby této zní v katechismu a v našich moravských knihách: ». . . Se Synem svým rač nás smířiti,

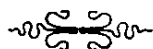
Synu svému rač nás poroučeti, k Synu svému rač nás přivéstí!« V ostatních, u nás hojně užívaných knihách dočteme se tuším jemnější formy: »Se Synem svým nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj!«

Nejvíce změn doznala modlitba »Memorace«, »Rozpomeň se«, která v katechismu začíná slovy: »Pomni, o nejdobrotivější P. Maria«, někde se praví »ó přemilostivá«, jinde »předobrotivá«. -- Snad bych ct. čtenářstvo unavil, kdybych doslovné změny této krásné modlitby i na dále důkladně uváděl. Připomínám jen, že i na každém obrázku Panny Marie bývá tato modlitba tak pozměněna, že jest každý v omyl uveden a neví, která vlastně byla ta, již sv. Bernard rodičku Boží pozdravoval.

Že těch růzností též na úkor vroucí zbožnosti a smyslu slov jest již přes příliš, viděti též na modlitbě »Anděle Boží, strážce můj.« Dále by se mělo všude zaváděti »mne vždycky veď a napravuj . . .« »Mne řiď, spravuj a napravuj«, slyšel jsem v diecesi brněnské i od intelligentních osob a musím se přiznati, že to ucho uráželo.

Dokonce pak velikou chybou jest, když v jedné a téže knize tytéž modlitby na různých místech různě zní: Na př. V kancionálu olomouckém na str. 6., jest modlitba po »Anděl Páně«, která začíná: »Milost svou, prosíme Pane, rač do srdcí našich vlíti . . .« Na str. 153. však téhož kancionálu zní takto: »Vlej, prosíme Pane, milost svou do srdcí našich . . .« V brněnské diecesi pak se modlívali: »Vylej, ó Pane, Tě žádáme . . .« Anebo. V tomtéž olomouckém kancionálu v křížové cestě při jednotlivých zastaveních modlí se kněz: »Klaníme se tobě, Kriste . . .« Po litanii o umučení Páně na str. 289. jest resp. »Klaníme se tobě, P a n e J e ž í š i Kriste . . .«

Doufám, že jest tímto s dostatek dokázáno, jak neustálené jsou naše modlitby a že jest to velmi na úkor autority církevní, jest na bíledni. — Státní autorita nedopustila odchylky v nápěvu hymny rakouské, vědouc, že ustálením textu i melodie scelí také národy; proto usiloval císař Josef II. o jednotu v řeči, aby sjednotil říši. Z té příčiny nutno sjednotiti text modliteb aspoň těch, které jsou tu uvedeny, a mají ode dávna ustálenou formu, během času však jen nepatrně se odchýlily. Kdož ví, jak daleko odvážil by se časem i nepovolaný měniti text modliteb. Že se toho lidé také odvažují, viděti též z těch nepočtených »poutních« modlitbiček na rubu obrázků neb zvláště na lístcích vytištěných. Že změnou modliteb mění se jich původnost, význam a dosah, viděti již z toho, že v prosincových posledních dnech r. 1900 v úvaze štědrovečerní napomíná spisovatel »Křen«, aby lid držel se svého původního »Pán Bůh zaplať« a nemodernisoval se českému »zaplať Pán Bůh« a přece zdá se změna ta buď velmi nepatrná, ba skoro žádná. Tím více tedy nevyhnutelno jest, aby povolání učitelé náboženství a duchovní vrchnosti postaraly se o sjednocení v modlitbě, aby se tím spíše splnila na nás slova Spasitelova: »Kde dva neb tři modlí se ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.«

Katolické učitelstvo o mravním výchovu mládeže.

Katolický spolek učitelský na Moravě porokovav na svých schůzích opět a opět o nejdůležitější stránce našeho školství, o výchovu mravním, uložil své zkušenosti a tužby v pamětní spis, jež podává katolické učitelstvo na předním místě zástupcům lidu, zemským a říšským poslancům,

pak všem, jimž na dobrém výchovu mládeže české a lepší budoucnosti našeho národa záleží a žádá zároveň slušné české časopisy, aby list tento otiskly.

»Pozorujíce běh událostí poslední doby, nemůžeme neviděti, že s rostoucí vzdělaností rozumovou a množícími se vynálezy, jimiž člověk veškerých sil přírodních snaží se užiti ve svůj prospěch, nikterak ruku v ruce nekrácí to, co jediné určuje cenu člověka a jest základem jeho štěstí — mravnost. Zločinů dopouštějí se nezřídka i školní děti a všeobecný jest nářek nad sesurovením mravů nynější mládeže. Moderní vychování není takové, abychom se mohli nadíti, že se počet zločinů vůbec zmenší. Místo opravdové víry, jež jest nejmocnější posilou člověka v neslýchaném boji o živobytí a pobídkou k šlechetnějším činům, rozšiřuje se lhosejnost a nevěra, a s ní stejným krokem bere se zkázonosný anarchismus.

Pátrajíce pilně, odkud toto největší zlo, poklesnutí mravnosti, pochází, nalezneme tyto příčiny:

1. Chudoba, nevzdělanost nebo zlá vůle rodičů.
2. Špatný příklad společnosti, v níž dítě žije, nemravné řeči, neslušné písně a zábavy.
3. Požívání lihovin a kouření.
4. Protináboženský, nemravný tisk a necudné obrazy.
5. Užívání dětí k pracím, silám jejich nepřiměřeným, noční toulky a podomní obchodování.

Poněvadž jakožto vychovatelé jsme do jisté míry za jednání mládeže zodpovědni a poněvadž upřímnou péči máme o lepší budoucnost našeho lidu, žádáme:

1. Rodičové, kteří vědomě a úmyslně vychovatelské činnosti školy na odpor se staví, své děti návodem anebo zlým příkladem znemravňují, buďte povolányi úřady k zodpovědnosti voláni, po případě buďte děti rodičům svých povinností nedbajícím odňaty a do ústavů příhodných odevzdány anebo hodným rodinám svěřeny.

2. Žádáme, aby nemravné řeči, zpívání nemravných písní a veřejné vystavování necudných obrazů před dětmi bylo přísně trestáno.

3. Žádáme, aby dětem nebyly prodávány lihové nápoje, jako pivo, víno a kořalka, rovněž ne tabák a doutníky, a svádění k pití lihovin a ke kouření aby rovněž trestáno bylo.

4. Podobně přísně trestán budiž ten, kdo mládeži půjčuje, prodává nebo jinak opatřuje spisy obsahu protináboženského nebo nemravného.

5. Žádáme, aby c. k. okresní dozorcové školní na předním místě všímali si mravního výchovu, t. j. rozvoje mravnosti žactva a na druhém místě teprve vyučovací metody jakožto prostředku k vyššímu cíli.

Pro učitele žádáme hlubšího vzdělání v tom smyslu, aby z ústavů učitelských vycházeli mužové povahy pevné, duchové osvícení, vzdělaní, ctnostmi slynoucí, sami vzorní občané, aby rodiny, jež jim děti svěřují, s neobmezenou důvěrou mohli k nim pohlížeti.

Žádáme pro učitelstvo úplnou svobodu občanskou.

6. Vyzýváme naše poselstvo na říšské radě i na sněmu zemském, aby důrazně chápalo se každé příležitosti ku zmírnění bídy našeho lidu a srovnání sociálních protiv, a návrhy své v tomto směru s největší energií uskutečniti se snažilo.«

O nápravě metody vyučování kreslení na školách obecných.

Účelem kreslení jest na prvním místě vzdělávati ducha prostřednictvím zraku, a na druhém místě teprve cvičiti ruku.

Zkoumáme-li, zda vyhovuje naše metoda kreslení tomuto účelu, musíme doznati: nevyhovuje. A tomu také diviti se nelze, vždyť kreslení bylo až do roku 1870 v našich školách obecných předmětem skoro neznámým.

Než metoda kreslení podobna jest postupu, jakým člověk umění se naučil. Není pochyby, že učitelkou mu byla kniha ona nejvzácnější, kterou nazýváme knihou přírody. Národové málo vzdělaní pokoušeli se toliko neumělými rysy napodobiti podobu předmětu nějakého. Vzdělanější již Egypťané rozeznávali pomalu čáry stínové a nestinné a tu a tam přidávali kresbám též barev rozličných. Řekové usilovali o stínování celých ploch neosvětlených a o dokonalejší kolorit. Ale perspektiva je vymožeností doby novější. Vědeckého základu dostalo se perspektivě teprve v prvním čtvrtletí tohoto století.

Tato cesta i v methodice kreslení naznačovala stupně, po nichž vyučování postupovati mělo. A škole obecné, které nebylo určeno vyčerpati celý ten obor, odkázán jen stupeň první, pouhé kreslení tužkou, a ještě obor předmětů, které kresliti jest, velmi byl omezen.

A jak učíme kresliti? Dítku dáme do ruky sešit se stigmaty a tužku, a nyní začínají řady přímek v různých polohách, kreslí se často tvary, které ani učitel sám pojmenovati nedovede. — Co je dítku od 6—10 let příručka, trojúhelník, čtyřúhelník? Čirá abstrakce! Příroda podává dítku věci, a ty mu bereme a místo nich mu podáváme formy, které napřed s věcí byly odtaženy. A tak chceme probouzeti rozum a šlechtiti krasocit dítěte?

O takovém vyučování kreslení praví Tolstoj: »Způsob ten hodí se k případům, kterými nepozorovaně a vesele jsme se vyhnuli technickým obtížím. Otázka samotného umění zůstala nedotknuta.«

A ještě ostřeji charakterisuje je dr. Lange ve znamenité knize: »Umělecké vychování německé mládeže.« Vyučování kreslení není nyní většinou dětem radostí, nýbrž trýzní. Mučí se jím několik let s největší námahou a odcházejí ze školy, aniž nabyli živoucího názoru přírody a porozumění umění! Naše vyučování kreslení není učením vzdělavatelným. Pro důkazy nemusíme ani daleko choditi. Náš lid, zvláště moravský a na Slovensku, stýkaje se s krásou přírody, měl neobyčejně jemný smysl aesthetický, a výplodem jeho byla naše stará slovanská kultura, která dosud není náležitě oceněna. Byla to zvláště žena, která u Slovanů vypěstovala krásné pohádky, písně, říkadla a zvyky, ona zdobila nejbližší okolí své a šatstvo původními ornamenty, jež pod dovednou rukou její se víc a více zdokonalovaly.

Vzdělaní Angličané již na počátku 17. století nemohli se dosti nadiviti kráse národního vyšívání moravského. — Slavný matematik Pell spatřil kdesi v Anglii moravské výšivky a byl jimi neobyčejně překvapen. Psal důvěrníku velkého Cromwella, Hartlíbovi, aby mu jako důvěrný přítel slavného Moravana Komenského pomohl vyjasniti, jaká to »tajnost« skrývá se ve zhotovování moravských výšivek.

A nyní? Čím více zdokonalují se naše školy, tím více mizí u lidu jemný smysl aesthetický, umlkají písně, zaniká s krojem lidové vyšívání,

a na místo toho, ovšem ne vinou školy, nastupuje namnoze hrubý materialismus.

A jak málo zámožná intelligence česká má smyslu pro umění, pověděli by nejlépe naši přední umělci, na které obyčejně cizina upozorňuje a je vyznamenává.

Není-li naše vyučování kreslení učení vzdělavatelným, snad vyhovuje aspoň požadavkům praktickým? Nedá se upřít, že zručnosti věnuje se u nás mnoho píle, avšak i v tom jsme za jinými národy. Jinde, na př. ve Francii, věnuje se kreslení na školách obecných daleko větší, neobyčejná péče. A tomu zejména děkují pařížští průmyslníci, řemeslníci i dělníci své vynikající vlastnosti vkusu a uměleckého vychování.

Jako ve všech předmětech učebných tak také v kreslení mají pokrok času a směr nové doby také nové požadavky. Methodikové moderní žádají:

1. Aby začato bylo na školách obecných kreslením volným beze stigmat, jak obšírně dokázal na šesté zemské konferenci učitelstva na Moravě c. k. okresní dozorce školní p. Č. Vorel.

2. Kreslení budiž vyučováno na základě názoru na věci skutečné. Tím není řečeno, že bychom měli žáky v 2. neb 3. školním roce zasvěcovati do nepochopitelné prý nauky o perspektivě. — Žáci na nižším stupni nechť kreslí útvary rovinné, ale na základě názoru na věci skutečné. Stručný příklad: Dítě má kresliti kružnici. Shledává ji na talíři, na míči, na sklenici, šálku, láhvi, na jablku, na prstenu, na obruči, na měsíci. Není-li nyní jasno, že dítě kterýkoli z těch předmětů, když se mu předloží v originále, jej s větším zájmem nakreslí, než kružnici? Kružnice nemá pro dítě nejmenšího zájmu, naproti tomu obruč a talíř hraje v jeho životě velkou úlohu. Dospělejším dětem jest arci způsobem srozumitelným a prakticky nejdůležitější poučky v perspektivě podávati.

»Není smutnějšího zjevu«, pravil Nejedlý v konferenci učitelského okresu Vinohradského, »nežli výsledek, srovnáme-li dítě z první třídy jak ono kurážně svou ručkou pustí se do kreslení lampy, klobouku, pejska i panáka, a naproti tomu žák čtrnáctiletý, nejen že nedovede nakresliti deštník, hodiny, stůl, knihu a pod., ale on se o to ani nepokusí, takže po osmiletém učení nejen že jsme ho tomu nenaučili, ale naopak připravili jsme ho o sebevědomí a troufalost, kterou co šestiletý do školy si přinesl.«

3. Třetí požadavek jest, aby kreslení vyučováno bylo dle přírody. Nový směr v aesthetice klade zvláště velikou váhu na přirozený list.

Kterak učíme kresliti dle přírody, znázorním na příkladě: Dítě dáme do ruky list lipový. Následuje krátký popis. Učitel ukáže dětem velký stylisovaný a přirozeně malovaný list beze všech pomocných čar. Žáci vytknou podobnosti a rozdíly mezi listem skutečným a malovaným. Žáci sami určí pomocné body a přímký, stanoví postup a kreslí.

Důležito jest žákům, zvláště dovednějším, dovoliti větší volnost, samostatnost, na př. aby kreslili vedle stylisovaného listu i tvar nesouměrného listu svého. Nenaučí-li se žák ve škole samostatně pracovati, tvořiti, bude i v životě pouze napodobiti, kopírovati. Proto právě při kreslení buď pomíjeno všeho uniformování a upřílišené pedanterie. »Podstatným znakem řádného vyučování kreslení je pěstování tvůrčí síly čili vynalézavosti žáků« — napsal prof. Kuchynka, nejzasloužilejší muž o české kreslení.

Poněvadž děti nemalou radost mají, mohou-li barvami malovati, a v přírodě také vše v barvách se nám jeví, bylo by přirozeno a žádoucí, aby děti takový útvar kolorovaly barvami s barvením přirozeným se shodujícími.

Aby vyučování bylo didakticky správné, musí býti dítku zřejmo, k čemu dá se kresleného listu užiti. Ukázati můžeme dětem obraz Palackého aneb jiný, ozdobený větvíčkou lipovou.

O kreslení přirozeného listu praví dr. Lange: »Kreslením přirozeného listu získá se trojí výhoda, že hoch napřed cítí, že má tvar přirozený před sebou, který podněcuje jeho pud po illusi, že za druhé zde poznává zákony souměrnosti, úměrnosti a t. d. a za třetí navádí se k vlastnímu tvoření. Že ani pro první stupeň není nesnadným, dokazuje badenská osnova učebná, která stylisovaný list vrbový staví v čelo elementárního vyučování kreslicího.«

Upozorňuji na školu ku kreslení, kterou pro 2. a 3. školní rok vydal c. k. okresní inspektor Bednář.

4. Zásadou tedy jest, dáti dítku do ruky reální předměty nebo modely. Poněvadž však dítě neví, jak je zobraziti na ploše, nezbytny jsou i předlohy. Jdeť o to, aby žáci nabyli názoru oné techniky, která je pro zobrazení nějakého předmětu nejvhodnější. — Je však zvráceností, dávat kresliti pro několik let, jak se nyní přihází, jen ornamenty.

Kreslení ornamentu, zvláště historického, věnuje se u nás veliká péče. Předkreslujeme dětem řecké meandry, egyptské lotosy, maurské arabesky, řecké a římské palmaty, perské, arabské a čínské ornamenty, ale málo anebo nic nedbáme vzorů, jež může dítě seznati doma na předmětech jako vzácné památky chovaných.

Není tomu dávno, co jsme si začali všimati malovaných kancionálů, prací kolářských, tesařských, stolařských, zámečnických, hrnčířských a j. — při čemž shledáno bylo, že také tito řemeslníci zachovávali zvláštní způsob ozdobování, jež velice je podobno jednotlivým prvkům a ozdobám výšivek a kraslic.

Studie, zvláště paní Havelkové, v oboru národního vyšívání dokazují pořád jasněji, jaká důležitost se v něm tají. Obdivovali jsme se mu nejdříve pro techniku a ladnost barev, pak jsme v něm našli aesthetiku, a posléze nalézáme v něm hlubokého ducha slovanského. Lidové vyšívání má v sobě prastarý ráz obřadní a náboženský, je v něm hluboký symbol. Velicí učenci cizího světa žasnou dnes nad kulturními poklady našeho vyšívání, jako známý archeolog vídeňský dr. Hein a ještě slavnější učenec ruský, prof. Lamanský.

A o nás dosud namnoze platí slova patriarchy našeho Jungmanna: »Čech sám neví, čím jest a čím by býti mohl.«

»Výšivky našeho lidu«, napsal Houdek, »mají zajímavou, dosud nedoznanou aesthetickou cenu; na základě těchto uměleckých výrobků lidových může se naše celé výtvarné umění obroditi a státi se svérázným, čehož především je třeba, má-li národ náš v dějinách umění světového platiti za individualitu a chce-li domoci se tam čestného místa.«

Nutno jen, abychom ukázali našemu lidu, cestu, způsob, jak má sobě předmětů těchto všimati a z nich těžiti ku svému vzdělání.

V VI. ročníku muzejního časopisu olomouckého z roku 1889. čteme slova: Bylo by záhodno, kdyby již ve škole dívky do ducha naší ornamentiky vnikaly, aby se jim předváděly nejprvé jednotlivé motivy a znenáhla menší i větší ornamentické celky, a sice nejen při vyšívání, ale též v kreslení, jelikož by tak naše ornamentika nejsnazším způsobem vnikala do všech vrstev národa a snáze došla nejrůznějšího upotřebení.

Důležitou pomůckou ku šlechtění krasocitu jest, naváděti mládež, aby si všímala krásných tvarů a souladu barev nejen v přírodě, nýbrž i na

uměleckých výtvorech, jako jsou obrazy, sochy a stavby, v místě školy i okolí, v okresním městě, poučiti o vynikajících památkách uměleckých v Praze, aby mládež záhy ku krásným věcem mysl obracela a jich si vážila. —

Ze třeba i k budoucímu povolání žáků zření míti, netřeba ani připomínati.

Nemohu mlčením pominouti metody kreslení, kterou v sev. Americe zavedl methodik Prang. O methodě jeho praví kritikové, že nezdá se, jakoby byla vypučela ve střízlivé, praktické Americe, nýbrž jako by ji byl stvořil sám Pestalozzi v půvabném Švýcarsku.

O účelu kreslení praví sám Prang: »Nejedná se pouze o zručnost, nýbrž kreslení má býti prostředkem, abychom dosáhli účelu vyššího, buditi a vyvíjeti smysl pro krásu a umění, vychovávatí jím mládež a tak přispívati ku blahu lidstva.«

Hlavní znaky Prangovy metody jsou:

1. Smysl pro tvary vzdělává se nejen zrakem, nýbrž i hmatem. Žáci 1. a 2. školního roku modelují z hlíny, skládají tyčinky a tabulky dřevěné v úhledné tvary, vystřihují pěkné obrazce z papíru atd. V ročnících vyšších zavedeny jsou ruční práce z papíru a dřeva.

2. Smysl aesthetický cvičí se na všech stupních názorem na předměty skutečné. Každé dítě obdrží jistý počet typických modelů dřevěných, tabulek a tyčinek, aby je pozorovalo, skládalo, tvořilo z nich úhledné skupiny a tvary a kreslilo je. Učitel má tytéž modely, ale daleko větší.

3. Kreslení samo provádí se trojím způsobem:

- a) Předmět zobrazuje se tak, aby z výkresu bylo lze poznati jeho skutečnou velikost i podobu. Kreslení konstruktivní.
- b) Předmět zobrazuje se tak, jak se nám zdánlivě jeví. Kreslení perspektivní.
- c) Hodí-li se předmět sám aneb ve spojení s jinými za výzdobu, kreslí se jako ornament. Kreslení dekorativní.

Mimo to kreslí žáci mnoho dle přírody a konečně také ornamenty historické.

4. V 1. a 2. školním roce dbá se hlavně vývoje smyslu pro pěkné tvary a barvy, na všech stupních vzniku jasných představ, cviku obrazivosti, správného úsudku, jakož i bezvadné mluvy.

V prvních pěti ročnících kreslí se volnou rukou beze stigmat a pomůcek mechanických, v posledních třech ročnících dovoleno jest užívati pravítka a kružidla.

Kreslí se na šedém hrubém papíře. V sešitech kreslicích bývá mnoho vzorných kreseb a obrázků, jež jsou prostředkem názorným, ale dle nich se nekreslí.

Kde jen možno, spojuje se s pěknou formou poetická myšlenka a krásné slovo, aby i cit dítěte se šlechtil.

Pro každý ročník má učitel důkladný theoreticko-praktický návod. Tato metoda Prangova, o níž jsem se jen zcela stručně zmínil, vytlačuje ze škol amerických starou, přímo nepaedagogickou metodu kreslení.

Uvažujíc o tom, kterak by se dalo povznéstí vyučování kreslení na školách obecných na Moravě, přijala šestá zemská konference učitelská vyslechnuvši c. k. škol. inspektora p. Č. Vorla tuto resoluci:

Zemská konference učitelská vyslovuje se v zásadě, aby počato bylo na obecných školách kreslením volným beze stigmat na základě názoru na předměty skutečné, technické i přírodní, za těchto podmínek:

1. Budiž kreslením počato teprve třetím, po případě čtvrtým školním rokem;

2. buď ve Věstníku Vládním vydána pro toto kreslení grafická osnova na vzor s podrobným návodem.

Učitelstvo české zajisté, pamětlivo jsouc slov Komenského: »Pod nebem jiné cesty k napravení zašlostí lidských není jediné mládeže dobré vedení«, má dobrou vůli a rádo se chopí milé práce učiniti vyučování kreslení předmětem vzdělávajícím ducha lidského. Ale někdy nestačí ani dobrá vůle, tu je třeba dáti učitelstvu vyšší vzdělání, aby i schopnosti k tomu mělo. A jest třeba postarati se o důkladné kreslířské dílo metodické.

Končím slovy básníkovými:

Jen ku předu, pravý muž si jen
u cíle odpočine,
a třeba jednotlivec mře —
již národ nezahyne.

Zprávy.

Přátelům. Utvrzujte se ve víře četbou výtečných spisů katolických, abychom měli zástupy katolické intelligence, jako mají ve Francii, Německu a j.

Jen svobodomyšlně! Z dopisu pilné, tiché učitelky vyjímáme: »Byla zde schůze učitelské jednoty »Komenského«. Byla jsem také pozvána. Měla jsem však strach, že mne vyhodí, poněvadž před tím řekla mi zdejší učitelka, že každého, kdo je členem spolku katolických učitelů, ze spolku Komenského, i když jen do schůze přijde, slavně odvedou. Nestalo se mi to, poněvadž asi nevědí, že členem jsem, ale ty dojmy, co jsem si odnesla, byly velmi bolné. Více tam nepůjdu!«

Učitel sociální demokrat z jižní Moravy láme kopí v učitelském časopisu »Školský Obzor« za sociální demokracii následovně: »V dnešní době, kdy silou svou organizační, svou opravdovou pokrokovostí, svým tiskem atd. stává se sociální demokracie jedinou mohutnou baštou moderní školy proti reakci, dovozovati nepřátelství vůči ní se strany učitelstva, jeví se čirým nesmyslem« Ejhle! český učitel zajisté v matrice zapsán jako katolík — nazývá tu sociální demokracii, která mermomocí chce vyházet vyučování náboženství ze škol, jedinou mohutnou baštou moderní školy! Aby nás Pán Bůh tak osvěcených pěstitelů naší katolické mládeže uchováti ráčil. Katoličtí rodičové, protestujte při každé příležitosti proti tomu, aby Vaše děti byly vychovávány od helvetských neb socialisticky nevěreckých agitátorů učitelů a tím více si važte učitelů katolicky uvědomělých! Když platíte daně, právo máte se bránit proti tomu, aby učitelstvo nervalo viru křesťanskou ze srdcí Vašich dětí!
(Rozvoj.)

Německá škola na Pol. Ostravě. Obecní výbor Pol. Ostravy usnesl se, aby pro 580 lidí přihlásivších se k obcovacímu jazyku německému, zřízena byla desítitřídní škola německá. Usnesení jeho vyburcovalo všechno Ostravsko z jeho klidu. — České zastupitelství obce, čítající 18 tisíc obyvatelů, usnese se na ráz vystavěti desítitřídní školu a učiní za tím účelem zápůjčku v obnosu 400.000 K. Pravá bouře vypukla však mezi lidem, když se zvědělo, kdo hlasoval pro německou školu a kdo proti ní. Jako jeden muž hlasovali pro německou školu čeští závodní inženýři. Proti hlasovali domácí výboři. Poněvadž čeští závodní inženýři jsou rodem z království, mají pravdu domácí, tvrdí-li, že Češi z království jim obecnou školu uvázali na krk. Sociálně-demokratická strana svolala protestní schůzi v Polské Ostravě, která byla neobyčejně četně navštívena. — Schůze protestuje proti zbytečné a nákladné škole německé a žádá za české měšťanské školy, upravené dle potřeb českého dělnictva a živnostnictva.
(Čas.)

Nejmenší škola. Nejmenší školou může se jistě nazvati škola v jednom okresu v Badensku. Malá vesnička čítající 10 domů s 80 obyvateli má svou vlastní obecní správu i také svou školu. Na škole působí mladý učitel, máje celkem 4 žáky. Před dvěma roky odstěhoval se jeden z občanů a vzal učiteli celou prvou třídu záležející z 1 žáka, a šestinu druhé třídy — takže učiteli odpadlo vyučování odpolední. Celý kový náklad od státu a obce obnáší 349 M na jedno dítě ročně.

Výstavu dětství (exposition de l' enfance) oznamuje Revue Pédagogique z iniciativy p. H. Rollet, advokáta apelačního soudu a zakladatele patronatu dětství a jinošství. Pořádána bude v Petit-Palais v Polích Elisejských. — Výstavou touto předvedeno má býti dětství veřejnosti ve všech svých vztazích: úkol jeho v umění (malby a sochy inspirované dětmi), v rodině (moderní i starosvětské hračky dětské, dětské kostumy, nábytek pro děti, upomínky na děti vynikající), v národním hospodářství (hygienu, výchova, vyučování, ochrana a podpora dětství). S výstavou spojeno má býti podělování nejnuznějších dětí oděvem a hračkami, dále rozmanité zábavy dětské. Poskytne-li výstava čistého výtěžku, má býti věnován ve prospěch dětí nešťastných.

Rozhledy.

Přednášky pro lid. Vybízíme čtenáře »Vychovatelských Listů«, aby konali poučné přednášky pro lid a název a obsah přednášek těchto nám oznamovali.

Časopisy redakci zasláné:

(Pokračování.)

Ludmila. List pro křesťanské matky. Ročník XXVI. Vydává dr. Ant. Skočdopole v Čes. Budějovicích.

Slovenski Učitelj. Glasilo krščansko mislečih učiteljev in vzgojiteljev. Výtečný list našich bratří Slovinských. Vychází dvakrát za měsíc. Redaktor Fr. Jaklič, učitel v Lublani. Vřele doporučujeme všem, kteří slovinsky rozumějí neb učiti se chtějí.

Rozhledy. Týdenník. Čís. 5. Daň z líhu. Kritické názory Dobroljubova. Praktické stránky nových směrů v biologii. Idealism a realism v přírodní vědě. Rozhledy vycházejí každou sobotu u J. Pelcla v Praze, Vinohrady, Šumavská ul. č. 984.

Čas. Týdenník věnovaný všem veřejným otázkám. Vydává dr. Jan Herben.

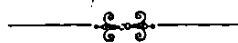
Komenský. Týdenník vychovatelský. Vydává Fr. Slaměník. Bednář: Duch školy. Šmídek: Paed. proudy naší doby. Starnovský: O nepoctivosti atd.

Przegląd pedagogiczny. Czasopismo poświęcone wychowaniu szkolnemu i domowemu. Warszawa.

Moravan. Vychází každou středu a sobotu redakcí Karla Sojky.

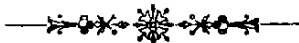
Vychovatel. Časopis věnovaný zájmům křesťanského školství. Majitel a vydavatel: Družstvo Vlast.

Selské Hlasy. Vydavatel a řídící redaktor Jos. Šamalík.

Listárna redakční.

Časopisu »Slovenski Učitelj« děkujeme za přátelská a krásná slova, jež v 9. čísle ročníku II. o »Vychovatelských Listech« uveřejnil a ujišťujeme zároveň své katolické bratry Slovenské, že k nim s neobmezenou úctou pro jejich pevné náboženské přesvědčení pohlížíme a jejich přátelství vždy vysoce si vážiti budeme. — Vřelý pozdrav!

Oprava.

V 2. čísle »Vychovatelských Listů« na str. 23. ve 4. řádce z dola má místo »nadpřirozené zákony« státi: »přirozené zákony«. Menší nedopatření račiž si opraviti laskavý čtenář sám.

Hlídka. Redaktor Dr. Pavel Vychodil. Ročně 8 K.	Anděl Strážný. Časopis pro křesťan. mládež. Ročně 1 K 60 h.	
Navedení jiných k pravé moudrosti. Dnevních knihovny roč. XX. čís. 5. Cena 60 h.	Květy Mariánské. List měsíční ctitelů Panny Marie. Ročně 1 K 60 h.	Škola Božského Srdce Páně. Časopis pro katolíky. Ročně 3 K 20 h.
Král Saul. Biblická hra se zpěvy v 5 jednáních. — Knihovny našeho lidu roč. V. č. 1. Cena 36 h.		
U nakladatele: „Benediktánské knihtiskárny“ v Brně.		

Učitelská Zádruha na Moravě
zapsané společenstvo s omezeným ručením
se sídlem **v Hulíně,**

přijímá vklady na spořitelní knížky a úrokuje je 4%.
C. k. daň důchodkovou platí spolek sám, aniž by ji vkladatelům srážel.

Poskytuje zápůjčky svým členům na směnky a dluhopisy na 5 1/2% za velmi příznivých podmínek.

K zaslání peněz poštou vydá »Zádruha« na požádání složní listy poštovní spořitelny.

Kdo pomoci potřebuje, ať obrátí se s celou důvěrou na starostu spolku p. **Jana F. Kořínka**, správce školy v Částkové u Uh. Brodu.

K dotazům budiž přiložena
známka 20 hal. na odpověď.

Představenstvo.

»Vychovatelské Listy« vycházejí dvakrát za měsíc (5. a 20.)

Předplatné na rok obnáší 6 K.

Redakci vede Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích. — Admini-
strace: Marie Chytilová, učitelka v Brně, Veselá ulice č. 13, posch. II., dvéře 10.

Nákladem spolku Katolických učitelů na Moravě.

Rukopisy, pak časopisy a knihy k posouzení a doporučení račte zaslati Al. Adamcovi,
učiteli měšť. školy v Ivančicích.

Všecky příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.